

ÕIGUSKANTSLER

Adressaat	Teie	3.11.2011	nr
Aadress	Õiguskantsler	8.11.2011	nr 6-1/111504/1105492

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta

Lugupeetud

Täna Teid õiguskantslerile 04.10.2011 saabunud pöördumise eest. Saadetud kirjas tõstatate lapse hagejaks olemise ja lapse esindamise küsimused elatise nõudmisel kohtumenetluses.

Olles tutvunud Teie avalduse ja asjakohaste õigusaktidega pean teatama, et **ma ei pea perekonnaseadust osas, mille kohaselt on alaealine laps elatise nõudmise asjades hageja, ÜRO lapse õiguste konventsiooni, põhiseaduse ja seadusega vastuolus olevaks. Lapse privaatsuse tagamiseks elatise nõudmise kohtumenetluses on olemas garantiid ning kehtiv regulatsioon ei oma lapsele suuremat negatiivset emotsionaalset mõju kui kuni 01.07.2010 kehtinu.**

I Asjaolud ja menetluse käik

1. Mulle saadetud avalduses leiate, et perekonnaseaduses sätestatud regulatsioon, mille kohaselt on elatist saama õigustatud alaealine laps, kes sellest tulenevalt on elatise nõudmise asjades ka hagejaks, on vastuolus lapse huvidega ja võib teda kahjustada. Seetõttu olete seisukohal, et hageja peaks elatise nõudmise asjades olema lapse vanem, mitte laps ise.

2. Teie saadetud avaldusest nähtub, et lapse osalemine menetluses hagejana ei ole lapse huvides, kuna kohtuistungid on avalikud ja kohtu materjalid interneti teel kättesaadavad ning nendele ligi pääsedes on võimalik tuvastada lapse osalus kohtuasjades. Samuti leiate, et ei ole mingit põhjust eeldada, et lapsele ei teki emotsionaalset kahju, kui laps saab teada, et ta on olnud hagejaks ema või isa vastu. Lisaks olete seisukohal, et puudub mõistlik põhjendus, miks on vaja nõuda lapse hagejaks olemist olukorras, kus vaidlus toimub lapse ema ja isa vahel.

II Õiguskantsleri seisukoht

3. Selguse huvides eristasin analüüsitava küsimuse puhul Teie avalduses esitatud küsimuste põhjal kolm sisuliselt erinevat aspekti. Järgnevalt kontrollin eraldi punktides esmalt lapse elatisenõudes hagejaks olemise õiguspärasust, seejärel seda, kas ja kuivõrd riivab lapse hagejaks olemine elatise

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

asjas lapse õigust privaatsusele ning viimasena seda, kuivõrd erineb potentsiaalne emotsionaalne mõju lapsele kontrollitava regulatsiooni puhul võrreldes kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseaduse regulatsioonist.

Laps kui hageja elatisenõudes

4. Teie avalduse lahendamiseks kontrollisin esmalt perekonnaseaduse vastavust põhiseadusele osas, milles perekonnaseadus (PKS) § 97 lg 1 p 1 määrab ülalpidamist saama õigustatud isikuna alaealise lapse ning mis koosmõjus PKS § 120 lg 1 p 1 lausega 1 annab tulemuseks, et laps on elatise nõudes kohtule esitatud hageja ja üks hooldusõiguslik vanem tema esindaja.

5. ÜRO lapse õiguste konventsiooni (LÕK) artikli 18 punktist 1 tuleneb põhimõte, et lapse kasvatamise ja arendamise eest vastutavad mõlemad vanemad ning vanematel lasub ses osas esmane vastutus. LÕK artikli 27 kohaselt on vanema esmane kohustus tagada vastavalt oma võimetele ja rahalistele võimalustele lapse arenguks vajalikud elutingimused.

6. Tulenevalt põhiseaduse (PS) § 27 lõikest 3 on vanematel õigus ja kohustus kasvatada oma lapsi ja hoolitseda nende eest. Lisaks on PS § 27 lõike 5 kohaselt perekond kohustatud hoolitsema oma abivajavate liikmete eest. Sellest tulenevalt on vanemal m.h kohustus ülal pidada oma alaealist last. Vanemate täpsemad kohustused ja õigused lapse eest hoolitsemisel ja lapse kasvatamisel tulenevad perekonnaseadusest.

7. PS § 32 lg 1 lause 1 sätestab, et igatühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. Riigikohtu üldkogu hinnangul hõlmab omandi mõiste kõik vallas- ja kinnisasjad ning muud rahaliselt hinnatavad õigused ja nõuded.¹ Lisaks on Riigikohtu tsiviilkolleegium leidnud, et kaitstud on omandist tulenevad asjaõiguslikud ja võlaõiguslikud nõuded. Seega on PS § 32 kaitsealas kõik isikule kuuluvad kinnis- ja vallasasjad, rahaliselt hinnatavad konkreetset õigused ja nõuded ning avalik-õiguslikud varalised seisundid. Nii on alaealisele lapsele kuuluv ülalpidamiskoht ja selle nõude realiseerimise tagajärjel saadu PS § 32 mõttes omand.²

8. Õigus saada vanemalt ülalpidamist on seega põhiseaduse §-de 27 lg 3, 27 lg 5 ja 32 lg 1 koosmõjust tulenevalt lapse varaline õigus.

9. Põhimõte, et vanem on kohustatud lapse eest hoolitsema, s.h teda ülal pidama, tuleneb seega põhiseadusest, aga ka ÜRO lapse õiguste konventsioonist. Põhiseaduslikust printsüübist lähtudes on perekonnaseaduses täpsustavalt sätestatud põlvnemisest³ tulenev ülalpidamiskohustus. PKS § 97 p 1 järgi on alaealisel lapsel õigus saada ülalpidamist.⁴ Ülalpidamist on alaealisele PKS § 96 järgi kohustatud andma täisealised esimese ja teise astme⁵ ülenejad⁶ sugulased. Vanema kohustus oma lapsele ülalpidamist anda on niisiis põlvnemisest tulenev, seega otseselt vanemaks olemise õigusliku faktiga seotud püsiv kohustus. Kohustuse püsivale iseloomule viitab nii PKS § 100 lg 2, mille kohaselt lasub vanemal ülalpidamise kohustus ka siis, kui ta ei ela lapsega koos või ei osale lapse kasvatamises, kui otseselt PKS § 102 lg 2, mille kohaselt vanem oma alaealise lapse ülalpidamise kohustusest ühelgi tingimusel ei vabane. Vanem jääb lapse täisealiseks saamiseni

¹ RKÜK 17.06.2004 otsus asjas nr 3-2-1-143-03, p 18; RKPJK 15.06.2007 otsus asjas nr 3-4-1-9-07, p-d 20 ja 22

² Vt ka K. Ikkonen. Omandipõhiõigus ja selle piirid. Juridica nr 1, 2006, lk 54

³ PKS § 82 sätestab põlvnemise õigusliku tähenduse, ning ütleb, et vanemate ja laste vastastikused õigused ja kohustused tulenevad laste põlvnemisest, mis on kindlaks tehtud seaduses sätestatud korras.

⁴ Ülalpidamist antakse PKS § 100 lg 1 kohaselt üldjuhul raha perioodilise maksimisega (elatis).

⁵ PKS § 80 lg 4 järgi määratakse sugulusaste ülenejate ja alanejate sugulaste vahel oleva sündide arvu järgi.

⁶ Ülenejad sugulased on PKS § 80 lg 1 teise lause järgi vanemad ja nende eellased.

(või PKS § 97 p 2 toodud juhtudel kui 21-aastaseks saamiseni) vastutavaks lapse ülalpidamise eest hoolimata näiteks sellest, millistes tingimustes laps koos teise vanemaga elab. Vanema ülalpidamiskohustust on võimalik üksnes piirata. PKS § 102 lg 1 kohaselt on võimalik ülalpidamiskohustuse piiramine, kui lapsele elatise maksmine ohustab elatise maksmiseks kohustatud vanema tavalist ülalpidamist.

10. Kui vanem on kohustatud lapse eest hoolitsema, siis on lapsel vastavalt õigus saada ülalpidamist. Antud juhul on seega tegemist õigussuhtega, kus laps on õigustatud ja vanem kohustatud pool. Seega, kui üks vanematest ei täida oma seadusest tulenevat kohustust lapse eest hoolitseda ja teda ülal pidada, on rikutud lapse õigust ülalpidamisele.

11. Laps on lapse õiguste konventsiooni kohaselt iseseisev aktiivne õigussubjekt. Nimetatud põhimõtte on sõnastatud LÕK artiklis 5, mis väljendab nii perekonna kui riigi kohustust lapsele võimaldada vastavalt tema arengule ja vanusele oma õiguste iseseisev teostamine selleks last suunates ja juhendades.⁷ Lapse õiguste konventsiooni kohta koostatud ÜRO Lapse õiguste komitee kommentaaris nr 7 on komitee öelnud, et lapsed on kõigis vanustes kõigi lapse õiguste konventsioonis toodud õiguste kandjad ning lapsed on õigustatud oma õigusi teostama progresseeruvalt, ehk et lapse arenedes iseseisev õiguste teostamine aina laieneb.⁸

12. Lapse õiguste konventsioonist tuleneb ka riiklike või erasotsiaalhoolekandeametite, kohtute, täidesaatvate või seadusandlike organite kohustus seada igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes esikohale lapse huvid (LÕK artikkel 3). See tähendab, et ka lapse ülalpidamise nõudmise protsess peab toimuma just lapse huvidest lähtuvalt.

13. Kuna elatise saamisest sõltub vahetult lapse võimalus teostada oma teisi õigusi (nt õigus elule, piisavale elustandardile, õigus haridusele, s.h huviharidusele jne.), on elatise saamine otseselt lapse huvides. Lapse õigustatud isikuks olemine elatise asjas sobitub lapse õigussubjektiks olemise põhimõttega – lapsel peab olema võimalus olla ise oma õiguste teostaja seal, kus see on võimalik ja põhjendatud. Kuna elatise saamine on lapse õigus ja tema huvides, on põhjendatud tema õigussubjektiks olemine kõnealuses õigussuhtes. Kuna just laps on õigustatud subjekt, kelle ees on üks vanem jätnud oma kohustuse täitmata, on kohustuse täitmist õigustatud nõudma laps. Seega omab ülalpidamiskohustuse puhul kesksel tähtsust vanema kohustus alaealise lapse ees.

14. Kolmandad isikud puutuvad kõnealusesse õigussuhtesse üksnes läbi lapse esindamise. Lapse seaduslik esindaja võib perekonnaseadusest tulenevalt olla lapse hooldusõiguslik vanem⁹ või eestkostja¹⁰. Last esindava isiku ja lapse ees ülalpidamiskohustust kandva isiku vahel kõnealuses olukorras õigussuhe puudub, st last esindaval isikul ei ole õigust nõuda enda ülalpidamist ning kostjal ei ole kohustust lapse seaduslikku esindajat ülal pidada. Kuigi üldjuhul on elatisnõuete puhul lapse seaduslikuks esindajaks lapsega koos elav vanem, siis alati ei tarvitse lapse hooldaja ja lapse seadusliku esindaja isik kokku langeda.¹¹ Viimati märgitud olukordades peab aga samuti olema tagatud lapse õigus ülalpidamisele.

⁷ Hodgkin, R., Newell, P.: Implementation Handbook for The Convention of The Rights of The Child, Unicef, 3rd Ed. p. 75

⁸ Committee on The Rights of The Child, Fortieth Session Geneva, 12-30 September 2005; GENERAL COMMENT No. 7 (2005) Implementing child rights in early childhood, p. 2. Arvutivõrgus kättesaadav:

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/GeneralComment7Rev1.pdf> (01.11.2011)

⁹ PKS § 120 lg 1 kohaselt on hooldusõiguslik vanem lapse seaduslik esindaja.

¹⁰ PKS § 179 lg 1 kohaselt on eestkostja eestkostetava seaduslik esindaja, kel on õigus ja kohustus hoolitseda eestkostetava isiku ja vara eest oma ülesannete piires.

¹¹ Nt hooldusperes või asenduskodus elavad lapsed.

15. Kehtival regulatsioonil, kus elatishõude esitamisel on lapse esindajaks üks tema vanematest, on varasemaga võrreldes mitmeid positiivseid mõjusid. Esiteks informeerib seadus lapsevanemaid selgelt sellest, et elatist on vanemalt õigustatud saada (ja vajadusel nõudma) tema laps, mitte lapse teine vanem. See aitab vanematel mõista, et elatis on ette nähtud lapsele, lapsel on õigus seda saada ning vanem võib olla enam motiveeritud elatist maksma (seda just eriti Teie avalduses kirjeldatud juhtudel, kus vanemad on tülli pööranud). Vastupidi, kui kohtuvaidlus oleks vanematevaheline, jääks tahaplaanile põhimõtte, et elatise vaidluses on keskseks lapse õigused ja huvid. Lapse hagejaks olemine aitab niisiis ülalpidamiseks kohustatud vanemale (aga ka lapsega kooselavale vanemale) meelde tuletada, et elatist ei nõua mitte lapse teine vanem oma huvidest lähtuvalt ja enda tarvis, vaid nõudjaks on laps (lähtuvalt tema vajadustest, elulaadist, võimetest jne)¹², kelle nõudeõigust aitab vanem esindajana realiseerida. Teiseks, kuna perekonnaseadusest tulenevalt kaasnevad lapsevanemaks olemisega nii õigused kui kohustused, siis lapse hagejaks olemine elatise asjades väljendab selgelt lapsevanema kohustuse püsivust lapse ees.

Lapse privaatsus kohtumenetluses elatise nõudmisel

16. Teie avalduse lahendamiseks kontrollisin järgmisena, kuivõrd piirab lapse õigust privaatsusele PKS § 97 lg 1 p 1, mis määrab ülalpidamist saama õigustatud isikuna alaealise lapse ning mis koosmõjus PKS § 120 lg 1 p 1 lausega 1 annab tulemuseks, et laps on elatise nõudes kohtule esitatud hagi hageja ja üks hooldusõiguslik vanem tema esindaja.

17. LÕK artikkel 16 sätestab regulatsiooni, mille kohaselt ei või sekkuda meelevaldselt ega ebaseaduslikult ühegi lapse eraellu, perekonnaellu, kodusse ega kirjavahetusse. Sama põhimõtte on sätestatud ka põhiseaduse §-s 26, mis tagab igapäevase, s.h laste, perekonna- ja eraelu puutumatus, millesse tohib sekkuda vaid seaduses sätestatud juhtudel. See tähendab, et lapse õiguste konventsiooni ja põhiseaduse kohaselt peab lapse privaatsfääri sekkumiseks olema seaduslik alus. Põhiseaduses kaitseb isikute privaatsust kohtumenetluses § 24.

18. PS § 24 lg 3 järgi on kohtuistungid avalikud ning kohus võib istungi või osa sellest kuulutada kinniseks riigi- või ärisaladuse, kõlbluse või inimeste perekonna- ja eraelu kaitseks või kui seda nõuavad alaealise, kannatanu või õigusemõistmise huvid.

PS § 24 lg 3 otstarve on tagada kohtumenetluse läbipaistvus ja selle kaudu aidata kaasa kohtuvõimu legitimeerimisele. Kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 6 esimese lõike teise lausega võib kõnealust sätet käsitleda ka menetlusosaliste subjektiivse õigusena avalikule kohtumenetlusele, aga ka kohtumenetluse subjektiks mitteoleva mis tahes teise isiku põhiõigusena viibida kohtuistungil kohtusaali mahutavuse piires ja talletada selle käiku viisil, millega ei häirita kohtupidamise käiku.¹³ Sättesse on lisatud seaduse reservatsioon, mille kohaselt võib istungi või selle osa kuulutada kinniseks riigi- või ärisaladuse, kõlbluse või inimeste perekonna- ja eraelu kaitseks või kui seda nõuavad alaealise, kannatanu või õigusemõistmise huvid.

19. Tulenevalt PS § 24 lõikest 4 on võimalik kohtuotsuse avaliku kuulutamise (s.h otsuse avaliku kättesaadavuse) piiramine, kui see on alaealise, abielupoole või kannatanu huvides. Seega annab põhiseadus selged alused isikute privaatsuse kaitsmiseks nii kohtuistungil kui kohtulahendi avalikustamise puhul.

¹² PKS § 99

¹³ Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura, Tallinn 2008. Teine täiendatud väljaanne. Lk 261 p. 15

20. Põhiseadusest lähtuvalt sätestab TsMS § 38 lg 1 üldnormi, mille kohaselt on tsiviilasja arutamine kohtus avalik. Samas TsMS § 38 lg 1 p 3 järgi kuulutab kohus menetluse või osa menetlusest omal algatusel või menetlusosalise taotlusel kinniseks, kui see on ilmselt vajalik menetlusosalise, tunnistaja või muu isiku eraelu kaitseks, kui huvi asja avaliku arutelu vastu ei ole eraelu kaitse huvist suurem. Seega on võimalik menetlusosalisel esitada tsiviilkohtumenetluse seadustikule viidates kohtule avaldus menetluse kinniseks kuulutamiseks, kui ta on seisukohal, et asja arutamine avalikult ei oleks lapse huvides ning kohus otsustab, kas avaldus rahuldatakse.

Kohtumenetluse kinniseks kuulutamise alused ei ole perekonnaseaduse muutumisega muutunud.

21. Põhiseaduse printsiipidele tuginedes sätestab TsMS § 452 lg 1, et kohtuotsus tehakse avalikult teatavaks kuulutamise või kohtukantselei kaudu. Nagu oma kirjas ka viitasite, avaldatakse jõustunud kohtuotsused arvutivõrgus (TsMS § 462 lg 1). Samas TsMS § 462 lg 2 kohaselt asendatakse andmesubjekti taotlusel või kohtu algatusel jõustunud kohtuotsuses andmesubjekti nimi initsiaalide või tähemärgiga ning ei avalikustata tema isikukoodi, sünniaega, registrikoodi ega aadressi. Seega on võimalik andmesubjektil (seega ka lapsel esindaja kaudu) esitada kohtule taotlus, et menetlusosaliste nimesid ja teisi nimetatud andmeid arvutivõrgus avaldatavas kohtuotsuses ei kuvataks.

Kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseaduse järgi oli elatise nõudes hagejaks küll lapse hooldaja, kuid kohtulahendis oli välja toodud ka laps, kelle ülalpidamiseks elatist nõuti. Seega oli laps kohtulahendis märgitud kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseaduse kehtimise ajal ja on ka praegu.

Samuti on jäänud samaks regulatsioon andmesubjekti andmete kuvamisega seonduvalt jõustunud ja avaldatud kohtulahendites. Vastavalt taotlusel või kohtu algatusel märgiti lapse nimi initsiaalide või tähemärgiga kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseaduse alusel tehtud kohtuotsustes. Samamoodi on kehtiva perekonnaseaduse järgi võimalik taotleda või kohtul algatada lapse kui hageja nime märkimist initsiaalide või tähemärgiga. Olles tutvunud avalikult kättesaadavate kohtulahenditega elatise nõudmise asjades, võin lisada, et lapse nime asemel on kohtulahendites valdavalt märgitud initsiaalid.

22. Kuna regulatsioon, mille alusel kohtumenetlust kinniseks kuulutada ja andmesubjekti andmeid avalikes kohtulahendites mitte avalikustada, ei ole muutunud, on lapse privaatsuse garantiid elatise seotud kohtumenetlustes ja -lahendites samaväärsed nii varem kehtinud kui praeguse perekonnaseaduse kontekstis.

23. Ülaltoodust lähtuvalt on võimalik elatise asjas peetava kohtuistungiga kinniseks kuulutamine, kui selleks kumbki pool kohtule taotluse esitab. Nii samuti on võimalik esitada pooltel kohtule taotlus nimede asendamiseks initsiaalide või tähemärgiga ja isikukoodi, sünniaja ja aadressi mitteavaldamiseks. Nimetatud sätted aitavad kaitsta menetlusosaliste privaatsfääri, s.h lapse privaatsust ning vältida kahju, mis võiks tulla kas istungi avalikkusest või isikuandmete avaldamisest kohtuotsuses.

Negatiivne emotsionaalne mõju lapsele kohtumenetluses elatise nõudmisel

24. Olete oma avalduses välja toonud, et lapsele võib mõjuda emotsionaalselt kahjustavalt, kui ta saab teada, et ta on või on olnud ühe oma vanema suhtes elatise nõudes hageja. Järgnevalt kontrollin, kas kehtiv regulatsioon nimetatud osas võib omada lapsele suuremat negatiivset emotsionaalset mõju kui kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseadus. Esmalt vaatan, kas

analüüsitava regulatsiooni raames on varasemaga võrreldes muutunud lapse võimalus teada saada temasse puutuvast kohtumenetlusest ning seejärel analüüsin teadasaamise mõju.

25. Nagu juba eelnevalt öeldud, on lapse õigus saada oma vanemalt elatist. Kui vanem ei ole nõus seda maksuma, siis tuleks pöörduda avaldusega kohtu poole. Kohtusse pöördumine on õiguspärase viis õiguste realiseerimiseks ja konfliktide lahendamiseks õigusriigis.

26. Nagu varem öeldud, oli kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseaduse järgi hagejaks lapse hooldaja, kuid kohtulahendis oli välja toodud ka laps, kelle ülalpidamiseks elatist nõuti. TsMS § 462 lg 2, mille alusel on võimalik andmesubjektil nõuda nime esitamist kohtulahendis initsiaalide või tähemärgiga, kehtis juba enne 01.07.2010 ja kehtib ka praegu. Seega on juba enne 01.07.2010 jõustunud perekonnaseaduse alusel tehtud elatise küsimusi puudutavates kohtulahendites üldjuhul lapse nimi märgitud initsiaalide või tähemärgiga. Perekonnaseaduse muutumisega on muutunud üksnes lapse positsioon menetluses, kuid lapse nime kuvamine kohtulahendites on endiselt piiratud. Eelnevast lähtuvalt on lapsel võimalus endaga seotud kohtumenetlusest teada saamiseks kohtulahendite kaudu sama suur kui varem, kuna lapse positsiooni muutus menetluses ei ole mõjutanud sellest teadasaamise võimalust. Seetõttu ei saa kokkuvõttes öelda, et lapsel on varasemaga suurem või väiksem võimalus teada saada oma osalemisest kohtumenetluses. Kuna lapse võimalust kohtumenetlusest teada saada võib hinnata mõlema regulatsiooni puhul samaväärseks, ei saa öelda, et kehtiv regulatsioon avaldab võrreldes varem kehtinud seadusega lapsele varasemaga võrreldes suuremat negatiivset emotsionaalset mõju.

27. Kohtusse pöördumine eeldab, et vanemad ei ole elatise maksmise osas kokkulepet saavutanud või kohustatud vanem rikub elatise maksmise kohustust. Seega on elatise maksmiseks kohustatud vanema(te)l võimalik kohtusse pöördumist oma tegevusega vältida. Kui vanem lapsele elatist ei maksa, siis on kohtusse pöördumine lapse huvides. Leian, et seetõttu võib lapse jaoks emotsionaalset kahju tekitada pigem teadasaamine, et tema vanem on hoidnud kõrvale seadusest tuleneva hoolduskohustuse täitmisest, ei ole nõustunud elatist maksuma ning elatise saamiseks on tulnud pöörduda kohtu poole. Antud aspektist lähtuvalt omab vähe tähtsust see, kas laps on olnud elatise asjas hageja ise või on selleks olnud üks tema vanem (kes on elatist nõudnud lapse kasuks), kuna oluline on elatise kohtu kaudu nõudmise vajaduse fakt.

Lisan, et ühegi õigusvaidluse puhul ei saa ilmselt absoluutselt välistada võimalikku emotsionaalset mõju selle pooltele. Küll aga saavad pooled oma käitumisega oluliselt mõjutada (nii positiivselt kui negatiivselt) menetluse emotsionaalseid tagajärgi. Kuna nii varasema kui praegu kehtiva perekonnaseaduse puhul on laps vaidlusega tahes-tahtmata seotud, on lapsevanemate kohustuseks lapsele kohtumenetluses toimuvat selgitada ning aidata lapsel võimalike pingetega toime tulla.

28. Antud juhul tuleb silmas pidada, et lapsele võib olulist kahju kaasa tuua hoopis see, kui ta jääb ilma elatisest, mida ta on vanemalt õigustatud saama. Lapsel on nii põhiseadusest kui lapse õiguste konventsioonist tulenev õigus ülalpidamisele ja vanemalt elatise saamine on lapse huvides. Seega võib ühtlasi asuda seisukohale, et võimaliku negatiivse emotsionaalse mõju, kui selle tekkimine on võimalik, kaalub üles lapse õigus ülalpidamist saada ja selle kahju, mis tekib siis, kui laps jääb elatisest ilma.

29. Eelnevast lähtuvalt olen seisukohal, et kehtiv perekonnaõiguse regulatsioon, mille kohaselt on laps elatise asjas hageja, ei avalda lapsele kuni 01.07.2010 kehtinud perekonnaseadusega võrreldes suuremat negatiivset emotsionaalset mõju.

III Kokkuvõte

Kokkuvõtvalt leian, et perekonnaseadus ei ole osas, mille kohaselt on alaealine laps elatise nõudmise asjades hageja, ÜRO lapse õiguste konventsiooni, põhiseaduse ja seadusega vastuolus. Elatise nõudmise kohtumenetluses lapse privaatsuse tagamiseks on olemas garantiid ning kehtiv regulatsioon ei oma lapsele suuremat negatiivset emotsionaalset mõju kui kuni 01.07.2010 kehtinu.

Täna Teid õiguskantsleri poole pöördumast ja loodan, et toodud selgitused on Teile abiks ning aitavad mõista alaealisele lapsele elatise maksmisega seotud õigusi ja kohustusi. Ühtlasi teatan, et lõpetan Teie avalduse menetlemise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder